YAPTIKLARIM, GÖREV VE SORUMLULUKLARIMDI

Dr. Metehan Akbulut'un, dergimiz için 1977-1980 yılları arasında 16.dönem milletvekili olarak TBMM'de görev yapan Altınyayla ilçemizden şu ana kadar seçilmiş ilk ve tek Milletvekili, Ziraat Mühendisi Orhan Akbulut ile yaptığı söyleşi:

Bu salgın koşullarında söyleşi talebimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Öncelikle derginin yayın politikasının dışına çıkamayacak olmamız ve bize ayrılabilen sayfa sayısı gibi nedenlerle söyleşimizin sınırlı çerçevede gerçekleşeceğini belirtmek isterim. 2020 yılı içerisinde hayatınızın kısa özeti olan "Bir Çağdaş Köylü" kitabı yayımlandı. Kitabın ismi ile başlayalım istiyorum; sizin için "bir köy çocuğu" diyebilir miyiz?

Konuşmamıza başlamadan önce Sivas Altınyayla Yöresini Geliştirme ve Yardımlaşma Derneği'ne çalışmalarında, Tonus Kültür Sanat Dergisi'ne yayın hayatında başarılar diliyor ve söyleşi için çok teşekkür ediyorum. Sorunuzun yanıtına gelince; evet bir köy çocuğuyum. 1934 yılında Deliilyas'ta doğdum ve çocukluğum orada geçti. Eğitimim için ilkokuldan itibaren Kayseri, Sivas ve Ankara'da bulunmuş olmama rağmen, tüm tatillerde köyümüze gelirdim. Arazilerimiz vardı, dolayısıyla ekin toplar, traktör sürerdim. Ayrıca hayvanlarımızı otlatırdım. Köyümle, insanlarımızla hep iç içeydim.

Ziraat mühendisliğini meslek olarak seçmenizde, köy hayatına ve köyünüz insanlarına sevgi ve bağlılığınızın etkisi oldu mu?

Elbette etkisi oldu. Ama samimiyetle söyleyeyim ki ziraat mühendisliği, birinci tercihim değildi. İlkokul yıllarından itibaren hukukçu olmayı istiyordum. Ancak meslek seçimimi, ekonomik koşullar belirledi. Ziraat fakültesini, burslu olarak kazanınca kaydımı oraya yaptırdım.

İlkokuldan başlayarak eğitim hayatınızı anlatır mısınız?

İlkokula Kayseri Etiler İlkokulunda başladım, ardından Sivas'taki Vali Necmettin Ergin İlkokulunda devam ettim. Ortaokul ve liseyi Sivas Kongre Lisesinde yatılı olarak okudum. Eğitim hayatım boyunca çok çalışkan bir öğrenci olduğumu söyleyemem. Lise yıllarından itibaren özellikle roman, felsefe ve siyasetle ilgili kitaplar ilgimi çekiyor ve bunları okuyordum. Üniversite yıllarında ise bu okumalarımla birlikte pratik faaliyetler içerisinde de oldum. Sosyal, siyasal faaliyetlere derslerimden daha çok ağırlık veriyordum.

Üniversite yıllarınızda Talebe Cemiyeti Başkanlığı yaptığınızı biliyorum.

Evet, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Talebe Cemiyeti'nde aktif görevler aldım. 1959 yılında çok yüksek oyla AÜZF Talebe Cemiyeti Başkanı seçildim. Talebe Cemiyeti'nde, fakültede yaşadığımız sorunların çözümü için faaliyetler yürüttük. Ülkemizin, halkımızın sorunlarına da kayıtsız kalmadık.

Eğitim hayatınızdan siyasi yaşantınıza gelecek olursak, siyasete ilk olarak nerede ve nasıl başladınız?

Ailemin siyasetle yakın ilgisi nedeniyle zaten sürekli siyasetin içerisindeydim. Babam İsmail Hakkı Akbulut iyi bir siyasetçiydi. Gelişmeleri ve politikayı çok iyi değerlendirirdi, bu nedenle siyasetin Churchill'i olarak anılırdı. Uzun yıllar köyümüzde muhtarlık ve belediye başkanlığı yaptı. Babamı hep kendime örnek aldım. Onun, siyasete başlamamda önemli etkisi oldu. Lise yıllarında okuduğum roman, felsefi ve siyasi kitaplarla daha bilinçlendim diyebilirim.

1954 yılında CHP Sivas İl Örgütünün düzenlediği miting, kapalı salon toplantıları ve kongrelerinde konuşmacı olarak görevlendirildiğimi hatırlıyorum.

CHP Gençlik Kollarında merkezi düzeyde de sorumluluklar aldınız mı?

1956 yılında CHP Gençlik Kolları Genel Merkez Geçici Yönetim Kurulu üyeliğine ve aynı yıl yeniden Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine seçildim. Birinci ve ikinci Gençlik Kurultayları tarafından Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine seçildim. Tüm bu süreçte iller düzeyinde gençlik kollarını kurma ve propaganda çalışmalarını yürüttüm.1961 seçimlerinde CHP Gençlik Kolları Propaganda Kurulu Başkanlığına getirildim. Türkiye'nin dört bir yanında seçim konuşmaları yaptım. Açık hava mitinglerinde genellikle ilk konuşmaları yapma görevi bana verilirdi.

Siyasi hayatınızın dışında bir de gazete, basın-yayın dünyasına giriyorsunuz. Gazeteciliğe ilk olarak nerede ve nasıl başladınız?

CHP Genel Merkezi ile Ulus gazetesi Rüzgârlı Sokak'ta aynı binadaydı. Partiye gittiğimde gazeteye de uğruyordum. Başta Bülent Bey (Ecevit) olmak üzere gazetenin birçok yazarı ile görüşüyordum. Bu sırada gazeteciliğe ilgi duydum. Özel bir eğitim almadım, ancak Ulus gazetesi yazar ve çalışanlarından çok şey öğrendim.

1960 yılında TBMM'de İnkılabı Yayma Basın ve Halkla İlişkiler Başkanlığında görevlendirilerek ilk memuriyet görevime ve resmi olarak gazeteciliğe de başladım. TBMM Basın Sözcülüğü, Tarım Bakanlığı Basın ve Meclis Müşavirliği görevlerinde bulundum. 1974 CHP-MSP Koalisyon Hükümeti döneminde Tarım Bakanlığı Neşriyat ve Tanıtma Müdürü, aynı yıl Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı görevini yürüttüm.

İki dönem de Ziraat Mühendisleri Odası Genel Başkanlığı görevini sürdürdünüz.

1975 ve 1976 yıllarında iki dönem genel başkanlık görevine seçildim. Ülkemiz tarımının gelişmesi, üyelerimizin ekonomik, özlük, demokratik haklarının korunup geliştirilmesi yanında, demokrasi mücadelesi de yürüttük. Baskı, tehdit ve saldırılar altında bir meslek örgütünün yapması gereken çalışmaları yaptık.

Bir süre sonra memuriyet görevinizden istifa etmenizin gerekçesi neydi?

Çalışmalarımızı çok zor şartlar altında sürdürüyorduk. Baskılar, sürgünler dışında fiziki hatta silahlı saldırılara uğradığımız da oluyordu. Mesleki ve toplumsal sorunlar konusunda meslek örgütümüzün görüşlerini Ziraat Mühendisleri Odası Genel Başkanı olarak açıklamam gerekçe gösterilerek Tarım Bakanlığınca hakkımda disiplin soruşturması açıldı. Daha sonra da Adana'ya sürgün edildim. Bu koşullarda istifa etmekten başka seçeneğim kalmadı. 17 ay işsiz kaldım, geçimimizi eşim Nesrin Hanımın maaşı ile sürdürmeye çalıştık. Çok ciddi maddi sıkıntılar çektik. İstifa etmeden önce sürgünün iptali ve Ankara'daki görevime geri dönmek için açtığım davayı kazandım. Ancak göreve dönmediğim gibi onca çektiğimiz maddi sıkıntıya rağmen kazandığım tazminatı da almadım. O zaman için bana doğru gelmedi. Tekrar göreve dönmeyi ve tazminat almayı kendime yediremedim sanıyorum. Daha sonra, Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatifleri merkezinde (KÖY-KOOP) danışman olarak göreve başladım.

1977 genel seçimlerinde Sivas milletvekili seçildiniz. Altınyayla ilçemizin şu ana kadar çıkardığı ilk ve tek milletvekilisiniz. Bu konuya ilişkin neler söylemek istersiniz?

Öncelikle çok onur ve gurur duyduğumu söylemeliyim. Destek olan tüm hemşerilerime teşekkür ediyorum. Umarım ilçemizden bundan sonra da vekiller seçeriz. Ülkemizdeki çok sancılı bir zaman diliminde milletvekili olarak görev yaptım. Memleketime ve insanlarımıza layık olmaya çalıştım.

Sadece milletvekilliği döneminiz değil, tüm yaşamınız boyunca bölgemize önemli katkılarınız oldu. Örneğin, milletvekilli seçilmenizden önce Deliilyas'a elektrik bağlanması bunlardan sadece bir tanesi.

Her zaman hemşerilerimizin haklı talep ve isteklerini yerine getirmeye ve onlara elimden gelen her konuda yardımcı olmaya çalıştım. Yaptığım çalışmaları anlatmayı ve övünmeyi sevmiyorum. Kaldı ki yaptıklarımı hizmet olarak değil, görev ve sorumluluklarımı yerine getirmek olarak değerlendirmek gerek.

Konuyu açtığınız için anlatayım; o dönemin en acil ihtiyaçlarından birisi yerleşim yerlerine elektrik götürülmesiydi. Ülkemizin özellikle kırsal kesimlerinin çoğunda o dönem elektrik yoktu. Almus'tan Deliilyas'a direkt elektrik bağlanmasında katkım

oldu. Asıl olarak Deliilyas Belediye Başkanı olan babam İsmail Hakkı Akbulut'un her zamanki öngörüsü ve diplomatik tavrı sayesinde bağlandı diyebilirim. Bir yerleşim birimine elektriğin bağlanabilmesi için bir takım altyapı eksikliklerinin tamamlanması, projelerinin hazır olması gerekliydi. Tamamlayanlara ise ancak sırayla bu hizmet götürülebiliyordu. Türkiye Elektrik Kurumunda (TEK) danışmandım, eksikliklerin tamamlaması için bazı bilgileri vermem süreci hızlandırdı. Eksiklikler hızla tamamlanıp proje onaylanınca, o zaman nahiyemiz olan Tonus'tan (Altınyayla) çok önce Deliilyas'a elektrik gelmiş oldu. O günlerde, nasıl böyle olduğu/başarıldığı konusunda önemli tartışmalar yaratmıştı.

Hayatınızı, mücadelenizi, çalışmalarınızı ve çektiğiniz sıkıntıları birkaç sayfaya sığdırabilmemiz elbette mümkün değil. Yine derginin yayın politikası gereği birçok konuyu detaylarıyla konuşamıyoruz. Önemli olduğunu düşündüğüm için kısa kısa birkaç soru daha sormak istiyorum. CHP Merkez Yönetim Kuruluna, Karaoğlan'dan, Genel Başkan Bülent Ecevit'ten bile yüksek oy alarak seçilmeniz nasıl oldu?

Parti içinde dayandığım herhangi bir grup ya da içinde yer aldığım siyasi bir yapı/hizip yoktu. Partide herkese eşit mesafede durmaya çalışıyordum. Bülent Bey'den (Ecevit) bile yüksek, hatta neredeyse tüm kurultay delegelerinin oylarını aldığım için elbette çok onur duydum ve gururlandım. Bu kadar yüksek oy almamın en büyük nedeni kimseyi kırmamam, herkese eşit mesafede durmam, çalışkanlığım, ilkeli duruşum, her zaman şeffaf davranmam olabilir. Politik yaşamım boyunca hep dürüst davrandım, asla yalan söylemedim.

Siyasi ve yönetsel yozlaşmalardan; yolsuzluklardan, kayırmacılıktan, ayrıcalık istemekten… Bilumum olumsuzluklardan hep uzak kalarak örnek bir siyasetçi oldunuz. Neler söyleyeceksiniz?

Siyaset şimdiki kadar yozlaşmamıştı. Çoğu siyasetçi, lider (Örneğin Bülent Ecevit) temizdi. O nedenle örnek siyasetçi diye bir tanımlamanın doğru olmadığını düşünüyorum. Her siyasetçinin daha doğrusu her insanın yapması gerekenlerden daha fazla bir şey yapmadım. Yaşamım boyunca kendim ve yakınlarım başta olmak üzere, kimse için ayrıcalık istemedim. Kim olursa olsun hiç ayrım gözetmeksizin herkese yardım etmeye çalıştım. Ancak hak etmiyorsa, kanunlara kurallara uygun değilse kardeşim de olsa torpil için kimseden ricacı olmadım. Böyle talepleri kibarca geri çevirirdim. Elbette torpil yapmadığım için yakınlarımdan sinirlenenler, tepki gösterenler de olurdu.

Birkaç örnek olay anlatabilir misiniz?

"Bir Çağdaş Köylü" kitabında kimi örnekleri anlattım, oradan da okunabilir. Sorduğun için birkaç olaydan daha kısaca bahsedeyim:

Örneğin, milletvekili olduğum dönemde eşim Nesrin Hanım beni aracıyla almak için Sıhhiye'de üst geçit altında hatalı bir noktada beklemek zorunda kalmış. Kısa süre sonra bir arkadaşımla aracın yanına geldik. Hatalı parktan dolayı trafik polisi ceza kesmek üzereydi. Arkadaşımız sayın vekilim diye hitap edince milletvekili olduğumu anlayan polis ceza kesmek istemedi. "Kesinlikle olmaz, bir vatandaşa hata yaptığında ne yapmanız gerekiyorsa bize de öyle davranacaksınız!" dedim. Nesrin Hanım, hayatındaki tek trafik cezasını benim yüzümden almış oldu.

Bir başka olay ise milletvekili olarak verilen yolluğun arta kalan kısmını iade etmemiz. Milletvekili olarak yaptığımız yurtdışı ziyaretleri öncesi yolluk verilirdi. Bülent Bey ile (Ecevit) gittiğimiz bir yurtdışı ziyaretinde verilen yolluk artmıştı. Çünkü hemşerilerimiz

orada bize harcama yaptırmamışlardı. Bülent Bey ve ben artan parayı iade etmek istedik. Başta maliye olmak üzere birçok kuruma götürüyoruz ama bürokratik nedenlerle iade almıyorlar. Uzun uğraşlar sonucunda ve dönemin başbakanının talimatıyla ancak iade edebildik. Hak etmediğimiz, harcama yapmadığımız bir parayı almayı kendimize yediremezdik.

Ömrünüz boyunca hiçbir şaibeye, yolsuzluğa karışmadınız, akçeli işlerden uzak durdunuz. Sade yaşamınız ve mütevazı kişiliğiniz hep ön plana çıktı. Dürüstlüğünüz yanı sıra nezaketiniz ile de hepimize örnek oldunuz.

Çok teşekkür ederim. Biraz önce de vurguladım, bunlar zaten her insanda olması gereken özellikler. Böyle davrananlar günümüzde o kadar azaldı ki kimilerini, “Ne dürüst insan,” diye örnek göstermeye başladık. Sorgulanması gereken bu…

Çalışkan, dürüst, özü sözü bir olmak, insan olmanın gereğidir. Kararlı, ilkeli, cesur, özverili olmak, halkını sevmek de siyaset yapmanın gerekleridir. Dolayısıyla bütün bunlar insan olmaya ve siyaset yapmaya ait değerler. Ancak yeterli mi? Bence yetmez. Ayrıca siyasetçiyseniz (her insan için de geçerli) yurtsever, halkçı ve bağımsızlıkçı olacaksınız; toplumsal çıkarları bireysel çıkarların her zaman üstünde tutacaksınız, inandıklarınız uğruna kararlılıkla mücadele edeceksiniz.

Yaşadığınız kırgınlıklar var mı?

Siyasi yaşamım boyunca Bülent Bey’in (Ecevit) “Kin ve nefreti insan yüreği için yük sayarım!” sözünü kendime düstur edindim. Kimseye küsmedim ve kin beslemedim.

Sürgünler, silahlı saldırılar, siyaset yasağı başta olmak üzere birçok sıkıntı çektiniz. Geriye dönüp baktığınızda pişmanlık duyuyor musunuz?

Hayır, kesinlikle pişman değilim. Ülkeme, halkıma karşı görev ve sorumluluklarımı yerine getirmeye çalıştım. Bunun mutluluğunu ve onurunu anlatabilmek mümkün değil.

Bu içten ve güzel söyleşi için çok teşekkür ederim. Son olarak neler söyleyeceksiniz?

Sohbet için asıl ben teşekkür ederim. Tüm hemşerilerime sevgi ve saygılarımı iletiyorum. Bol bol okusunlar, araştırsınlar, sorgulasınlar ve kendilerini sürekli yenilesinler. Hayallerinden, umutlarından ve mücadelelerinden asla vazgeçmesinler.

**Metehan Akbulut-Tıp doktoru, gazeteci, yazar*

1967 Sivas doğumlu. İlk, orta, lise ve üniversite eğitimini Sivas’ta tamamladı. 1990 Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu. Artvin, Sivas ve Antalya’da doktor olarak görev yaptı. 2017 yılında emekli oldu. Çeşitli dergi, gazete ve internet sitelerinde yazıyor. 2020 içinde yayınlanmış yakın tarih çalışması bir kitabı var. Evli, hâlen Antalya’da yaşıyor.